36491 ـ چگونگی نماز عید

سوال

نماز عید چگونه خوانده می‌شود؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

روش نماز عید به این صورت است که امام حضور یابد و سپس دو رکعت نماز را برای مردم امامت کند. عمر ـ رضی الله عنه ـ می‌گوید: نماز عید فطر دو رکعت است و نماز عید قربان دو رکعت کامل و غیر ناقص بر اساس سخن پیامبرتان است، و نومید است هر که دروغ بندد به روایت نسائی (۱۴۲۰) و ابن خزیمه. آلبانی در صحیح سنن نسائی آن را صحیح دانسته است.

ابوسعید می‌گوید: رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ در روز عید فطر و قربان به سوی مصلی می‌رفت و نخستین کاری که می‌کرد این بود که نماز را آغاز می‌کرد. به روایت بخاری (۹۵۶).

نخست تکبیره‌ی احرام را می‌گوید، و سپس بعد از آن شش یا هفت تکبیر می‌گوید، به دلیل حدیث عائشه ـ رضی الله عنها ـ که می‌گوید: تکبیر نمازهای فطر و قربان در رکعت نخست هفت تکبیر و در رکعت دوم پنج تکبیر، به جز دو تکبیر رکوع است به روایت ابوداود. آلبانی در إرواء الغلیل (۶۳۹) این روایت را صحیح دانسته است.

سپس در رکعت اول سوره‌ی فاتحه و پس از آن سوره‌ی ق را می‌خواند. در رکعت دوم پس از آنکه برخاست پنج تکبیر را می‌گوید، آنگاه سوره‌ی فاتحه و سپس سوره‌ی قمر را می‌خواند، زیرا پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ در نماز دو عید این دو سوره را می‌خواند، و اگر خواست در اولی سوره‌ی اعلی و در رکعت دوم سوره‌ی غاشیه را می‌خواند زیرا وارد شده که پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ در نماز عید سوره‌ی اعلی و غاشیه را خوانده است.

شایسته است که امام با خواندن این سوره‌ها سنت را احیا کند تا مردم به سنت پی برده و در صورت انجام آن را عجیب ندانند.

پس از پایان نماز، امام برای مردم خطبه می‌خواند و شایسته است بخشی از خطبه را به زنان و راهنمایی آنان و امر به آنچه لازم است انجام دهند و نهی از هر آنچه باید از آن دوری گزینند اختصاص دهد، همانطور که پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ

انجام می‌داد.

مراجعه نمایید به فتاوای ارکان اسلام از شیخ محمد بن عثیمین رحمه الله (۳۹۸) و فتاوای کمیسیون دائم (۸/ ۳۰۰ – ۳۱۶).

نماز پیش از خطبه:

یکی از احکام عید این است که نماز باید پیش از خطبه برگزار شود، چرا که جابر بن عبدالله انصاری رضی الله عنهما می‌گوید: پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ روز عید [برای نماز] بیرون آمد، پس قبل از خطبه اول نماز خواند. به روایت بخاری (۹۵۸) و مسلم (۸۸۵).

همینطور حدیث ابوسعید خدری دال بر این است که خطبه پس از نماز خوانده می‌شود. وی می‌گوید: پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ روز فطر و قربان به سوی مصلی می‌رفت، پس اولین کاری که انجام می‌داد نماز بود، سپس برمی‌گشتند و در برابر مردم می‌ایستادند و در حالی که مردم در صف‌های خود نشسته بودند آنان را پند می‌گفتند و توصیه و امر می‌کردند، پس اگر می‌خواستند گروهی از لشکریان را به جایی بفرستند، می‌فرستادند، یا اگر می‌خواستند امر به کاری کنند، امر می‌کردند آنگاه [خطبه را به پایان می‌رسانده و] باز می‌گشتند.

ابوسعید می‌گوید: مردم بر همین منوال بودند تا آنکه همراه با مروان ـ که امیر مدینه بود ـ برای نماز عید قربان یا فطر خارج شدیم و به مصلی رفتیم و منبری را یافتیم که کثیر بن صلت آن را ساخته بود، به ناگاه مروان خواست پیش از نماز بر منبر بالا رود، پس لباس او را کشیدم، او نیز مرا کشید و بر منبر بالا رفت و پیش از نماز خطبه گفت! پس گفتم: به خدا سوگند که تغییر داده‌اید!

او گفت: ای ابا سعید، آنچه می‌دانستی را از یاد برده‌ای!

گفتم: به خدا سوگند آنچه می‌دانم بهتر از چیزی است که تو می‌دانی!

گفت: مردم پس از نماز برای [شنیدن خطبه‌ی] ما نمی‌نشستند، بنابراین آن را قبل از نماز قرار دادم. به روایت بخاری (۹۵۶).